

**DE KERK IN DE
TWEDE WERELDOORLOG**
INTERVIEW

**EEN JOODSE FAMILIE
UIT ALBLASSERDAM**
ACHTERGROND

**BERT DE HAAN
4 MEI COMITÉ**
DRIE VRAGEN

sprknd.

kerkmagazine Protestantse Gemeente

Alblasserdam

#5 MEI 2020

Protestantse Gemeente
Alblasserdam

**ELIZABETH CORNELISSE
– BRANDWIJK**

(1933) groeide op in Slie-
drecht. Op een feestavond
ter gelegenheid van het
bezoek van koningin Julia-
na aan de Alblasserwaard
ontmoette ze de Alblas-
serdamse jongen die later
haar echtgenoot werd. Als
23-jarige kwam zij wonen
in Alblasserdam.

De oranje sjaal droeg zij bij
de bevrijding.

Een bewogen kindertijd

TEKST: JOKE VEERMAN

aansprknd.

*Het was zo heerlijk gewoon
naar buiten te kunnen gaan,
dat er geen dreigende
vliegtuigen meer over kwamen.*

‘TIJDENS DEZE CORONACRISIS ZIJN DE SCHOLEN AL WEKEN DICT, IN DE OORLOGSJAREN GING DE SCHOOL ZOVEEL MOGELIJK DOOR. NA EEN BOMBARDEMENT OP HET SCHOOLGEBOUW KREGEN WE LES IN EEN KELDER ONDER DE GROTE KERK. LATER ONTDEKTE IK DAT IK WEL LESSTOF HAD GEMIST. MISCHIEF TOCH MINDER AANDACHT?’

Mevrouw Cornelisse kijkt terug op een bewogen kindertijd. Toen ze zes was, begon de oorlog. ‘Ik was die maandagochtend nog maar kort op school toen we hoorden dat er bommen waren gevallen. Ook in onze Prins Hendrikstraat. Mijn twee oudere broers pakte mijn handen en namen mij klein meisje tussenin. We zijn aan het dráven gegaan! Mijn voetjes raakten soms de straat niet eens. Thuis waren alle ramen kapot, een ravage. Het was goed van de lijn lag aan flarden, de overbuurvrouw had geen keuken meer. Het was zo indrukwekkend,’ herinnert ze zich.

‘Onze vader werkte op een baggermolen en was de hele week weg. Steeds was er de zorg ‘leeft vader nog.’ Het baggerwerk was gevaarlijk met volop risico’s op ontploffingen. Er werd veel gebeden om bescherming. Tegen de avond kwamen er vaak vliegtuigen over, dat was angstig. Mijn moeder, de broers en ik sliepen dan beneden. Stoelen en tafels aan de kant, en ’s morgens opruimen omdat er weer geleefd moest worden. We kwamen niet om van de honger, dat niet. Vader en moeder spaarden hun eigen brood voor de kinderen. Elke kruimel werd opgepeuzeld.’

‘Wij waren bij ons thuis niet zo bezig met nieuwsberichten. In het geheim naar de radio luisteren was meer iets voor vaders. Toen we hoorden dat de bevrijders in Nederland waren, verlangden we erg naar hun komst. Ik herinner me de bevrijdingsfeesten begin mei 1945. Het was heel mooi weer, ik liep buiten in een zomerjurkje en op schoenen van gevlochten touw. Naar was het dat ik een hak verloor, want het waren mijn enige schoenen. Alles was op, te klein of kapot. Een heel vreemde tijd. En iedereen was zó blij, het feest ontstond vanzelf! Er was muziek, de vlaggen gingen uit, de vijand werd verjaagd, mensen dansten op straat. Het was zo heerlijk gewoon naar buiten te kunnen gaan, dat er geen dreigende vliegtuigen meer over kwamen. De angst was weg!’

De kerk in de Tweede Wereldoorlog

TEKST: DIRK DE JONG

WELKE INVLOED HAD DE TWEDE WERELDOORLOG OP DE KERK IN ALBLASSERDAM? ZO'N VRAAG BESPREEK JE MET GEERT OUWENEEL. GEERT OUWENEEL BESTUDEERT NAMELIJK AL 40 JAAR DE PLAATSELIJKE EN KERKELIJKE GESCHIEDENIS EN WERKTE MEE AAN DE PUBLICATIE VAN ZEVEN BOEKEN. DAARNAAST IS HIJ SINDS ZIJN DERTIENDE (HOOFD)ORGANIST IN DIVERSE KERKEN IN ALBLASSERDAM.

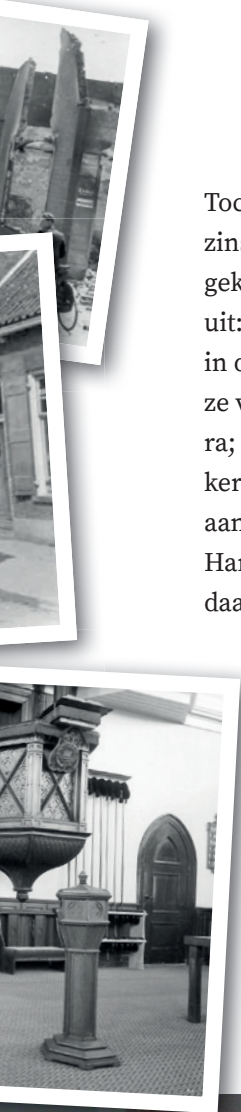
De passie voor het orgelspel vormde ook de oorsprong van zijn historisch onderzoek. Toen 'zijn' kerkorgel in 1980 gerestaureerd werd, dook Geert Ouweneel de kerkarchieven in, en schreef een boek over de oorsprong van dit orgel. Eenmaal ondergedompeld in de (kerk)archieven lieten ze hem niet meer los: hij onderzocht en beschreef onder andere de opkomst van het protestantisme in Alblas-serdam en de geschiedenis van de diverse kerkgebouwen. Daarnaast digitaliseerde hij alle kerknnotulen vanaf 1666 tot 1917. Voor SPRKND bestudeerde Geert Ouweneel ruim 100 kerkenraadsnotulen van de Nederlands Hervormde en de Christelijk Gereformeerde kerk in de periode 1940 –1945. Wat ontdekte hij zoal over de kerk in oorlogstijd?

De kerk en de oorlog

De rust in de kerknnotulen valt Geert Ouweneel het meeste op: 'Ik vond het verwonderlijk dat er geen paniek of spanningen in de notulen naar voren komen. Het zijn vooral praktische dingen, zoals het aanpassen van kerktijden vanwege de verduistering.' Het ontbreken van grootschalig verzet verklaart Geert vanuit de mentaliteit van de Alblasserwaarders: 'Er wordt altijd gezegd dat de aard van de Alblasserwaarders gevormd is door de vele watersnoden; die onderging je gelaten. Het was een straf van God en daar moest je voor buigen. We wachten gewoon tot het weer overgaat, want God is ook barmhartig. Wellicht dat dat ook een rol speelde bij de reactie op de Duitse overheersing.'

FOTO'S: HISTORISCHE VERENIGING WEST ALBLASSERWAARD

Toch veranderde de rol van de kerk enigszins en werden sociale misstanden aangekaart. Geert licht er een aantal punten uit: 'De uitkeringen voor de armen namen in de loop van de tijd toe. Het liefst gaven ze vanuit de diaconie producten in natura; een soort voedselbank. Ook worden kerkleden door de kerkenraad vermanend aangesproken op illegale zwarte handel.' Hamsteren werd ontmoedigd, zou je vandaag de dag zeggen. Daarnaast waren er bij

de gereformeerden NSB'ers onder de lidmaten. Geert vertelt: 'De kerkenraad stond daarmee voor een moeilijk punt: moest je hen tijdens het heilig avondmaal ter plekke weigeren of niet? Er waren namelijk gemeentelieden die daarop aandrongen.' Opvallend vindt Geert ook de aandacht voor theologische discussie: 'het is merkwaardig dat ze in 1943 bij de gere-

formeerden nog tijd hadden voor een kerkscheuring. Dan denk je toch dat het met de andere zorgen wel meeviel als je je daar met hart en ziel in kan storten.' Naast sociale en theologische kwesties maken de notulen in de oorlogsjaren ook melding van schaarste: in de Grote Kerk raakt de avondmaalswijn op, en moet men zoeken naar een vervanger. Ook sigaren worden schaars: de kerkenraadsleden spreken daarom met elkaar af om 'de grootst mogelijke zuinigheid te betrachten' met de sigaren die zij stevast tijdens de kerkenraadsvergadering rookten.

De kerkgebouwen en de oorlog

Zeggen de kerkgebouwen ons nog iets over de oorlogsjaren? De twee kerkgebouwen raakten enigszins beschadigd, vertelt Geert: 'waarschijnlijk door rondspattende steen of beschietingen, maar je kon een claim indienen van de schade bij de Commissie Oorlogsschade.' Tegenwoordig is er geen schade meer die herinnert aan de oorlog, maar er is wel een interessant verhaal over een kroonluchter: 'In één van de kroonluchters in de Grote Kerk zat een deuk, waarschijnlijk veroorzaakt door een scherf van het bombardement van de Dam.' Pas in 1985 is die bij de grote restauratie van de kerk vervangen.

Daarnaast weten niet veel mensen dat het doopvont en de kanseltrap (die van voor 1985) van de Grote Kerk uit de Tweede Wereldoorlog dateren. De toenmalige dominee H.J. Groenewegen was van mening 'dat de herder en leraar moest opkomen uit de gemeente, via een trap aan de kansel.' En dus kwam er in 1941 een kanseltrap. Saillant detail: het gebruikte eikenhout is afkomstig uit de gebombardeerde kerk in Bleskensgraaf en werd heimelijk naar Alblisserdam vervoerd.

Ook na dit onderzoek is Geert Ouweneel nog niet klaar; 'het kost weinig fysieke inspanning, dus dit werk hoop ik nog een tijd te doen.' Op naar de volgende archiefstukken om te onderzoeken.

Voor meer informatie over plaatselijke historie kunnen mensen terecht bij De Historische Vereniging West Alblasserwaard, Cortgene 3, geopend op zaterdagmorgen 9.00-12.00 uur.

Een Joodse familie uit Alblasserdam

TEKST: RIAN VOGEL

IEDEREEN WEET WAT ER IN DE TWEEDE WERELDOORLOG MET HET
JOODSE VOLK IS GEBEURD: 6 MILJOEN WERDEN OP GRUWELIJKE WIJZE
VERMOORD. WAREN DAAR OOK DAMDORPERS BIJ?

*Laten we
nooit vergeten
wat er met
onze Joodse
medeburgers is
gebeurd*

In 1893 werd in Alblasserdam Salomon (Sallie) van Straten geboren. Hij was een zoon van Jacob van Straten (geboren 1849 te Alblasserdam en overleden 1917 te Utrecht) en Elizabeth Nathan Frank (geboren 1853 te Steenberg en overleden 1911 te Alblasserdam). Sallie trouwde met Rebekka Zaligman en ze kregen twee kinderen die beiden in Alblasserdam werden geboren: Jaap (1917) en Marietje (1920).

Lappenkoopman

Sallie runde op Dam 99 een stof-fenzaak. Daar is nu dierspeciaalzaak Van Zanten. Op nummer 97, had zijn oom, Sander van Straten (geboren 1857), een beddenzaak. Het ging lappenkoopman, Sallie de Jood, zoals hij werd genoemd, voor de wind. Er was nog geen confectie te koop en daarom had zijn zaak een belangrijke functie in het dorp.

Hij had zelfs een kleermaker in dienst. Met paard en wagen trok Sallie er keurig gekleed op uit. Toen de confectie-industrie kwam opzetten had dat invloed op de verkoop van lappen stof. In 1926 is Sallie met zijn gezin vertrokken naar Rotterdam, waarschijnlijk om daar een confectiezaak te beginnen. Het is niet onwaarschijnlijk dat oom Sander met hen is meegegaan. We weten dat hij op 6 januari 1941 op de Joodse begraafplaats in Rotterdam is begraven.

Joden Breestraat

Achter Dam 97 en 99 lag de Joden Breestraat. De huizen die daar stonden waren alle eigendom van Sallie van Straten. Wanneer die huizen zijn gebouwd is onbekend. Het zou kunnen dat de vader van Sallie ze heeft laten bouwen. Het waren twee rijtjes van vijf huizen, opgetrokken uit oude gebikte stenen en helemaal gepleisterd. Ze stonden ongeveer op de

plek waar vroeger de Wipmolen stond. In 1971 zijn ze gesloopt. In 1943 werd de naam Joden Breestraat op verzoek van burgemeester Oldemans veranderd in Damstoep. Op 26 januari 2005 verzocht de heer Cor Veen in een brief aan de gemeente om in het kader van 60 jaar bevrijding de naam Joden Breestraat in ere te herstellen. Op 28 april 2005 heeft de gemeenteraad van Alblasserdam de Damstoep hernoemd in Joodenbreestraat. Helaas wijkt deze naam af van de oorspronkelijke schrijfwijze.

Ondergang

De familie van Straten is omgekomen in de vernietigingskampen. Sallies vrouw Rebekka en hun dochter Marietje zijn op 15 oktober 1943 vergast in Auschwitz. Sallie stierf daar op 28 februari 1943. Hun zoon Jaap, student te Amsterdam, zat vanaf begin 1942 ondergedoken op de Vlietskade 6 te Arkel bij de familie Van Niftrik. Hij was in het bezit van een vals persoonsbewijs en had zijn haren gebleekt. Helaas werd hij door een buurtgenoot voor f 7,50 verraden. Op 8 maart werd het huis omsingeld en werden Jaap en de heer Adrianus van Niftrik meegenomen. Van Niftrik kwam in kamp Vught terecht en werd in de winter van 1943/44 losgelaten en kwam sterk vermagerd thuis. Jaap van Straten eindigde zijn leven op 23 mei 1943, drie dagen na zijn 26e verjaardag, in de gaskamers van Sobibor.

Nagedachtenis

Op 28 januari 2002 is in het talud tussen de sluis en het oorlogsmonument in de Polderstraat een walnotenboom uit Israël geplant ter nagedachtenis aan de Joodse familie Van Straten. Het initiatief daartoe

werd genomen door de Stichting Dijksynagoge. Jan van Niftrik, de zoon bij wiens ouders Jaap van Straten ondergedoken heeft gezeten, was bij de planting aanwezig.

Andere Joodse inwoners, geboren in Alblasserdam en omgekomen in een kamp:

Joseph Godschalk Stern, geb. 25-03-1882, overleden Sobibor 16-07-1943.
Elizabeth van Gelder- den Hartog, geb. 31-12-1879, overleden Sobibor 14-05-1943.
Roosje den Hartog-Zwart, geb. 22-08-1852, overleden Sobibor 14-05-1943.
Heinz Mesritz, geb. Wittingen 18-06-1915, gewoond hebbend Dam 14, overleden Extern kommando Bobrek 02-05-1943.

Voor hen gold wat staat in
Klaagliederen 4:18

Zij jaagden onze voetstappen na; wij konden op onze pleinen niet gaan. Nabij is ons einde, onze dagen zijn voorbij, voorzeker, ons einde is gekomen.

Laten we ondanks de vreugde over 75 jaar Bevrijding, nooit vergeten wat er met onze Joodse medeburgers is gebeurd.

Bron: Kwartaalblad 2008-2 artikel: Joodse families uit Alblasserdam en Jeugdherinneringen aan de familie van Straten. Beide artikelen zijn geschreven door B.C. Ouweneel-van Dam
www.joodsmonument.nl

Bij de diensten

Wat was het vreemd om Goede Vrijdag en Pasen diensten te houden in een vrijwel lege kerk. Geen avondmaal op Goede Vrijdag en geen 'U zij de glorie' zingen met Pasen in de kerk. Gelukkig dat er wel diensten gevolgd konden worden via de communicatiemiddelen. Daar zijn we blij mee, maar je mist toch een wezenlijk onderdeel van de eredienst en dat is de ontmoeting met elkaar.

Nu gaan we richting Hemelvaartsdag en Pinksteren. Naar het zich laat aanzien (ik schrijf dit op maandag 20 april) zullen we dan ook niet met velen in de kerk kunnen zijn. Misschien in zeer beperkte mate, maar niet als gehele gemeente. Dat legt wel een schaduw over de komende periode heen. Toch is het voor de Heere geen belemmering om bij ons binnen te komen en met Zijn Geest ons te verbinden met Hem Die zit aan Zijn rechterhand en Die pleit op Zijn volbrachte werk. Laten we zo toch goede (feest)dagen mogen hebben.

Overigens gaat elke week de verkondiging door en mogen we

gevoed worden met het Woord van God. Wanneer er weer een doopdienst zal zijn en de belijdenisdienst doorgang kan hebben, is nog onbekend. Dat geldt natuurlijk ook voor een avondmaalsdienst en de dienst waarin Theo en Clazien uitgezonden zullen worden voor de MAF. We leggen het in Gods hand.

Overleden

In de afgelopen periode zijn ons 3 gemeenteleden overleden. Allereerst overleed op de leeftijd van 82 jaar **Jannigje Bartha Geertruida Volk-Verstoep**. Zij verbleef al geruime tijd in Salem in Ridderkerk. Haar man, ds. J.R. Volk, die hier in Alblasserdam woont, bezocht haar trouw elke dag. 11 april overleed ze en 16 april is zij in besloten familiekring, na een rouwdienst geleid door ds. M. Goudriaan, begraven op de begraafplaats alhier. Laat de gedachtenis aan haar tot zegen mogen zijn.

Vervolgens overleed op de leeftijd van 97 jaar **Francina Antje de Kloe**. Zij verbleef al heel wat jaren in de Alblashof. Op 14 april is zij overleden en op 17 april is zij in

besloten kring begraven. In de kleine familiekring nam ze een grote plaats in. Laten de goede herinneringen aan haar mee mogen gaan. Op haar rouwkaart staan de treffende woorden: 'Ik zal niet loslaten en u niet verlaten' (Joz.1:5) Heerlijk als je mag weten dat God zo is.

Tenslotte overleed op de leeftijd van 93 jaar **Willempje van Steenis-Plaisier**. Zij woonde vlakbij de Alblashof. Op 20 april is zij overleden en op 24 april, na een rouwdienst in de aula bij de begraafplaats, begraven. Zij mocht veel hebben aan het lied 'Vaste Rots van mijn behoud'. Waar kunnen we meer houvast vinden, voor de tijd en de eeuwigheid, dan in deze Rots der eeuwen. Laat dat voor hen die haar missen ook de enige troost mogen zijn.

Tenslotte

We leven mee met de wijkgemeente rondom de Ichthuskerk die een teleurstelling moesten verwerken. Helaas ontving ds. Hendriks geen vrijmoedigheid om het beroep naar Alblasserdam aan te nemen. Al met al duurt de vacature best

Vrijheid is een groot goed

MAAR OOK EEN
KWETSBAAR BEGRIIP

lang en is het verlangen naar een nieuwe herder en leraar groot. We hopen dat er iemand gevonden mag worden die de vacature mag vervullen.

Deze dagen mogen we gedenken 75 jaar bevrijd te zijn van een overheersing die ons land 5 jaar lang geknecht heeft. Dat heeft heel wat mensenlevens gekost, zeker van hen die zich mogen rekenen tot het Joodse volk. De plechtigheden zullen zowel nationaal als lokaal anders verlopen dan normaal, maar het is goed om bij deze bijzondere mijlpaal stil te staan. Vrijheid is een groot goed, maar zeker ook een kwetsbaar begrip. Hoe snel kan vrijheid weer omslaan in onvrijheid. Belangrijk is om te weten van de vrijheid die we in Christus hebben. Dat is echte vrijheid!

*Met een groet in verbondenheid,
Ds. R. W. van Mourik*

“

*Waar kunnen we meer
houvast vinden, voor de tijd
en de eeuwigheid, dan in
de Rots der eeuwen.*

Van de wijkredactie

Op deze pagina's vindt u informatie die betrekking heeft op de Ichthuskerk. Meer over onze gemeente kunt u vinden op onze website ichthuskerk.pknaalblasterdam.nl.

Altwin de Kruijf is het pastoraal aanspreekpunt van onze wijkgemeente. U kunt met hem contact opnemen via pastoraat.wijk2@kerkenpad.nl of telefonisch op 06-42544468.

Naast de uitzendingen via de kerkradio en kerkomroep.nl, kunnen de erediensten ook met beeld gevolgd worden via het Youtube kanaal van onze kerk.

Vanuit de kerkenraad

Hierbij een stukje verantwoording en uitleg van de wijze waarop we de kerkdiensten vormgeven in deze verwarrende tijd van corona. Net als vele anderen werden ook wij verrast door het virus. Wie had kunnen denken dat het zo snel onze kant op zou komen en zo'n impact op onze levenswijze zou hebben? Toch is het realiteit met grote gevolgen voor al het kerkelijk werk.

Onze pastoraal werkers kunnen niet meer de ouderen van de gemeente bezoeken, kerkdiensten kunnen niet meer op de normale manier vormgegeven worden en ook al het andere kerkenwerk, waarbij ontmoeting centraal staat, is stil komen te liggen. Voor wat betreft de kerkdiensten was er direct een technische uitdaging. Onze techniek mensen, die we hierbij hartelijk danken voor al hun inzet, hebben snel een live stream via YouTube mogelijk gemaakt. Vanuit de kerkenraad wilden we sowieso de wekelijkse eredienst in stand houden, dat is namelijk het hart van het gemeen-

te zijn. Daar geven we God de eer en brengen we de zorgen van de gemeente bij Hem. Gelukkig hebben we ook begeleiding van de samenzang, die nu (hopelijk) thuis vorm krijgt. We hebben in eerste instantie voor begeleiding met piano gekozen, omdat het volume hiervan te regelen is, met het orgel is dit lastiger. Daarbij beseffen we dat dan wel iets herkenbaars uit de wekelijkse eredienst prijsgegeven wordt.

De kennismakingsdienst met de beroepen predikant ds. Hendriks uit Mijnsheerenland ondervond storingen, daarom hebben we de dienst 's middags nog een keer uitgezonden op de kerkradio. Alle luisteraars hiervan hebben we daartoe opgebeld om dit mede te delen. Helaas heeft ds. Hendriks bedankt voor het beroep naar Alblasterdam.

Voor Pasen hebben we bij onze 80-plussers nog een bosje tulpen bezorgd om hen een hart onder de riem te steken.

Als laatste nog een oproep aan eenieder: als u vragen heeft, neem dan gerust contact op met uw sectie-ouderling of scriba. Bellen kan altijd, juist ook in deze tijd.

*Namens de kerkenraad,
Sjaak Lugtenburg*

Huwelijksjubileum

Dhr. en mevr. J.C. van der Kuijl-
van Muilwijk, 60 jaar, op
D.V. 17 mei.

Wij wensen hen, met iedereen die
hen lief is, een rijk gezegende dag
toe!

Kinderen aan de slag

Het is voor onze ouderen stil in
huis. Ze zijn min of meer ge-
isoleerd van de buitenwereld
doordat ze geen bezoek mogen
ontvangen. Soms is het niet eens
mogelijk man of vrouw te bezoeken.
Dit leidt ertoe dat ouderen
eenzaam zijn.

Kinderen kunnen niet naar
school, zijn veel thuis en dan is
het best weleens lastig om jezelf
te vermaken. Natuurlijk is er het
werk van school, maar er blijft
wel tijd over.

Enige weken geleden is het idee
ontstaan om een oproep aan de
kinderen te doen iets moois voor
onze ouderen te maken. En on-
dertussen zijn er al veel ouderen
heel blij gemaakt met een mooie
creatie van de kinderen. Daarom
een oproep om hiermee door te
gaan. Maak een mooie kleurplaat
of tekening. Maar natuurlijk mag
het ook iets anders zijn. Wees
creatief!

Dit kan voor ouderen uit de ge-
meente, maar ook voor mensen
die alleen of ziek zijn.
Een kaartje of iets anders kan
troosten en moed geven!
Kinderen die het leuk vinden iets
te maken maar niet weten wie
ze hier blij mee kunnen maken,
mogen contact opnemen of het
werkje bij mij door de brievenbus
doen, dan zal ik zorgen dat het op
de juiste plaats komt.
In de bijbel staat dat we elkaar
moeten helpen en bemoedigen,
in liefde naar elkaar omzien. En
natuurlijk mogen we ook voor

iedereen bidden. Bidden dat deze
nare tijd snel voorbij zal zijn.
God zorgt voor ons allemaal, la-
ten wij ook een beetje voor elkaar
zorgen!

Dus, doe jij ook mee?

Jong en oud, samen één gemeen-
te, ook in deze tijd!

Jeannette van Asperen
(078-6917853)

Havenkerk Ontmoetingskerk

MEDEDELINGEN | BERICHTEN

Om te beginnen...

Op allerlei manieren raken de maatregelen rondom het coronavirus ook onze kerken. Toch zoeken wij naar manieren om kerk te kunnen zijn. Onder allerlei omstandigheden is het immers mogelijk om kerk te zijn en een stuk verbondenheid in het geloof in de ene God te beleven.

Voor actuele berichtgeving rondom de diensten, andere vieringen, de openstelling van de Havenkerk enzovoort verwijzen wij u naar de Nieuwsbrieven die wekelijks (en zonodig vaker) verschijnen.

The making of..... Online kerkdiensten

Vanaf zondag 15 maart zijn er geen 'gewone' kerkdiensten meer mogelijk. Vanaf die zondag zijn alle diensten online uitgezonden (via YouTube en Kerkomroep).

Een heel nieuwe ervaring voor alle betrokkenen! Het is en blijft 'behelpen' natuurlijk. Want vieren doe je bij voorkeur samen! Maar we proberen er wel wat moois van te maken. En dat dat lukt, horen we gelukkig van alle kanten terug: bemoedigende reacties via mail,

telefoon, app enzovoort. Dat doet goed!

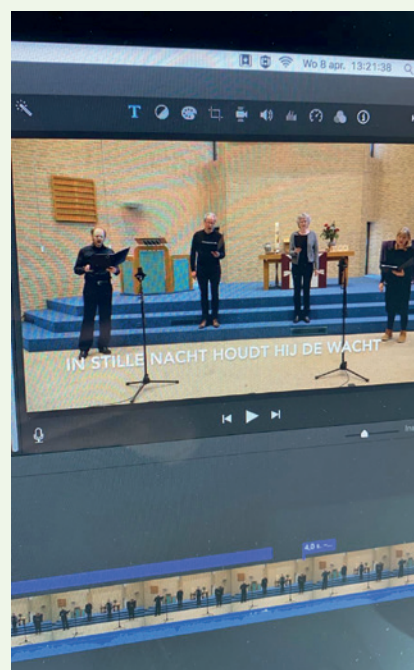
Een heel team van vrijwilligers (technici, muzikanten, zangers enzovoort) zet zich elke week weer in om de dienst mooi in beeld te brengen, zo te musiceren en te zingen dat we het thuis echt mee kunnen beleven, zo te spreken dat 'het' overkomt enzovoort. Heel veel dank daarvoor!

Op deze pagina's een aantal foto's die een indruk geven van 'the making of ... online kerkdiensten'.

ds. Hans van Walsum

HAVENKERK
3x per week
OPEN VOOR
BEZINNING

Kinderen thuis aan de slag.....

De kinderen van de gemeente gaan ook vaak thuis aan de slag met een opdracht die ze vanuit de Online kerkdienst meekrijgen!

Open kerk....

De Havenkerk is in deze tijd dat kerken gesloten zijn in verband met het coronavirus, drie keer per week open voor individueel gebed, stilte, het ontsteken van een kaarsje enzovoort. In de kerkzaal is een speciale hoek daarvoor ingericht. Tijdens de openingsuren zal telkens één van de pastores aanwezig zijn en beschikbaar voor een kort gesprek (met inachtneming van alle RIVM-voorschriften). Er wordt voor gezorgd dat er nooit meer dan 2 mensen tegelijk in de kerkzaal aanwezig zijn. Deze openstelling is een gezamenlijk initiatief van de Ontmoetingskerk / Havenkerk en de Elthetokerk in Alblasterdam.

De openingstijden: zondag tussen 11:30 en 13:00 uur; dinsdag tussen 19:00 uur en 20:30 uur; donderdag tussen 15:30 en 17:00 uur.

Uit de Havenkerk

Kerk in coronatijd. Een paar persoonlijke impressies.

We leven nu ongeveer zeven weken in een nieuwe coronawerkelijkheid. Wat lijkt het lang geleden dat we elkaar gewoon handen konden geven, bij elkaar konden komen... En wat is er veel gebeurd in die weken! In de wereld om ons heen, met alle maatregelen, de mensen die hard geraakt worden... Kerk-zijn kan ook niet meer helemaal op dezelfde manier als voorheen. Bijeenkomsten zijn stilgelegd, op bezoek gaan bij elkaar is niet mogelijk, de kerkdiensten worden in een vrijwel lege kerk opgenomen en uitgezonden. En ik merk, net als veel anderen, dat ik de mensen mis. En realiseer me dat kerk-zijn lastiger wordt als je mensen niet kunt ontmoeten: het

is eigen aan de kerk dat er onderlinge verbondenheid en ontmoeting is. De apostolische geloofsbelijdenis noemt het 'gemeenschap der heiligen'.

Gelukkig zijn er middelen om contact te kunnen houden: een kaartje, een brief, de telefoon, Skype, Zoom, Microsoft Team... En we proberen daarmee toch kerk te zijn, samen met de Ontmoetingskerk. En het is raar, maar waar: we ervaren daarin verbondenheid en merken dat de Heer daarbij is. 'Ik ben met jullie, alle dagen', zei Jezus (Mattheüs 28 vs. 20).

Ds. Carol van Wieren

Kerkdienst in coronatijd.

Met de zanggroep van de Havenkerk zongen wij regelmatig in de kerkdienst totdat het vanwege de coronamaatregelen niet meer kon. Toen werd ik gevraagd of ik mee zou willen werken aan de gezamenlijke kerkdienst

met de Ontmoetingskerk, met niet meer dan 3 of 4 zangers. Daar sta je dan op het podium met een microfoon en een liedboek in je handen. Dat was wel even vreemd. Het geeft een speciale sfeer als je zo met elkaar aan het zingen bent en probeert er iets moois van te maken. En dat in een lege kerk. Het maakte indruk op mij. Je bent er zo direct bij betrokken. Het is heel mooi hoe er van al deze losse stukjes, zoals het kinderlied, de muziekgroep en de preek één geheel gemaakt wordt. Ik vond het fijn om op deze manier actief mee te kunnen doen met de dienst.

Juul de Waaij

Pastoraat in coronatijd.

Pastoraat is voor mij ten diepste: een eindje meelopen met de ander, in opdracht van de Ander, de opgestane Heer. Ook in deze tijden kan dat aangepast gebeuren. Samen met de wijkteams probeer ik ook contact te houden met gemeenteleden. Telefoon, mail, een kaartje met een bemoediging, een boodschap doen, zo mogelijk een bezoek op afstand... Het blijven waardevolle ontmoetingen. Mensen bellen ook zelf, vertellen hun verhaal hoe ze onder andere de online kerkdiensten beleven, en zo kunnen we elkaar nabij zijn en steunen. Woorden van hoop, vertrouwen, maar ook van onzekerheid en verdriet klinken in de gesprekken. Het kost tijd, kostbare tijd om een eindje mee

te lopen de die ander, en het kan met de kracht en zegen van Hem, de Ander.

Janny van Bockel

Uit de Ontmoetingskerk

Meeleven met elkaar....

Op allerlei verschillende manieren proberen we in deze tijd als geloofsgemeenschap toch met elkaar verbonden te blijven. Er wordt wat afgebeld, kaarten worden rondgestuurd, georganiseerd door de wijkteams of gewoon spontaan. We proberen een beetje op elkaar te letten.... Wat natuurlijk niet wil zeggen dat dat altijd lukt. Pastoraat – het naar elkaar omzien in Gods naam – is een opdracht voor ons allemaal. Laten we die opdracht serieus nemen. Attendeer gerust een ouderling, contactpersoon of mij als predi-

kant op een medegemeentelid dat wel wat extra zorg en aandacht kan gebruiken. Schroom niet om die aandacht ook zelf te geven! En als u gewoon eens even iemand wil spreken: bel!

Huwelijksjubilea

Het echtpaar Van Leest – de Heer was op 21 april 50 jaar getrouwd. En op 24 april 1970 gaven Dan en José Doornhein – Hage elkaar het ja-woord, 50 jaar geleden dus! Piet en Corrie Plaizier – Kros hopen op 7 mei 40 jaar getrouwd te zijn. Kees en Lenny Dorsman – van der Weele zijn een paar weken later in het huwelijk getreden, op 21 mei 1980. We delen in de dankbaarheid van deze echtparen en wensen hen voor de tijd die komt van harte de zegen van God toe!

ds. Hans van Walsum

ALBLASSERDAMMER AAN HET WOORD:

Bert de Haan

SCHEIDEND LID VAN HET 4 MEI COMITÉ ALBLASSERDAM

KUNT U IETS VERTELLEN OVER DE PERIODE WAARIN U DEEL UIT MAAKTE VAN HET 4 MEI COMITÉ?

In januari 1991 belde toenmalig burgemeester Bruin mij op met de vraag of ik een vacature wilde vervullen in het 4 mei comité. Ondanks mijn aanvankelijke aarzeling draaide ik al snel mee met de voorbereidingen. Op 4 mei 1991 was ik als lid van het comité, samen met de burgemeester en nog

2 leden, aanwezig bij de stille tocht en de herdenking bij het monument in de Polderstraat. Na een jaar of tien

heb ik de 'operationele leiding' op me genomen en zijn we als driemanschap verder gegaan: de burgemeester is de eerst verantwoordelijke en de derde persoon is de secretaris. Na de herdenking van vorig jaar is Martin de Jong in goed overleg gestopt als secretaris. Dit jaar kwam het moment dat mijn vrouw en ik vonden dat ik, met mijn inmiddels 74 jaar, ook maar eens moest stoppen. Burgemeester Paans heeft 2 inwoners van Alblasserdam bereid gevonden om Martin en mij op te volgen.

HOE BELEEF U 4 MEI DIT JAAR?

Vanwege de Corona-crisis is een herdenking zoals we die gewend zijn onmogelijk. Op het moment van schrijven denkt onze burgemeester nog na of en hoe er wellicht toch nog een herdenking in klein verband kan plaatsvin-

den in Alblasserdam. De precieze invulling van 4 mei is voor mij op dit moment dus nog onzeker. Nooit eerder maakte ik mee dat een herdenkingsbijeenkomst niet door kon gaan.

ZIET U OVEREENKOMSTEN TUSSEN UW KERKELIJKE EN MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID?

Heel mijn leven heb ik vrijwilligerswerk gedaan in vele vormen. In de Havenkerk ben ik 3x diaken geweest: dankbaar werk. Maar heel veel mensen ontmoet ik uiteraard ook buiten de kerk. Daarom gaan vrijwilligerswerk voor kerk en maatschappij eigenlijk hand in hand. Ik doe dit omdat ik van mensen houd, omdat ik tot nu toe altijd een goede gezondheid mocht ervaren en ook nog eens eigenlijk alles leuk vind... Soms zou ik best nog 20 jaar jonger willen zijn!

Berichten

ALGEMEEN

De voedselbank heeft in deze crisistijd onze 'boodschappen' heel hard nodig!

Bij drie supermarkten staan bij de kassa kratten waar producten ingeleverd kunnen worden voor de voedselbank (Plus, Coöp en Dirk). Ook in de Havenkerk staan kratten voor de voedselbank klaar.

De Havenkerk is daarvoor open op dinsdagavond tussen 19.00 en 20.30 uur en donderdagmiddag tussen 15.30 en 17.00 uur.

Om ons werk te ondersteunen, kunt u ook een gift overmaken op NL 84 RABO 0159 9167 20 t.n.v. Stichting Voedselbank Alblasserdam.

We hopen zo, met elkaar, onze naasten te helpen.

Wat is #Nietalleen?

Steeds meer mensen worden getroffen door de gevolgen van het coronavirus (COVID-19). Door de verspreiding van het virus komen veel initiatieven los bij lokale

kerken en (christelijke) maatschappelijke organisaties. De komende tijd zullen veel mensen onze hulp nodig hebben.

Met #Nietalleen verbinden we de talloze lokale hulpinitiatieven aan hulpvragers en aan elkaar. De hulpvraag en het hulpaanbod worden door één van de samenwerkende organisaties opgepakt en doorgestuurd naar een organisatie bij jou in de buurt. Zo helpen we elkaar in deze bijzondere tijd, want je bent #Nietalleen.

Heeft u hulp nodig of wilt u hulp bieden? Bel 0800-1322 of kijk op www.nietalleen.nl

Ook de diaconie van de Protestantse Gemeente Alblasserdam heeft zich bij het initiatief #Nietalleen aangesloten

Nooit lichter ving de lente aan

Bevrijdingsdag

Nooit lichter ving de lente aan
dan toen uw hand ons volk bevrijdde.
Hoe hebben we in dat schoon getijde
verheugd maar huiverend verstaan:
Gods vijanden vergaan.

De winter leek voorgoed voorbij
en voor ons lag de volle zomer;
de macht was eindelijk aan de dromer,
de nieuwe mens, zo droomden wij,
verbrak de slavernij.

Maar winters werd het in dit land;
't is kil rondom en in ons midden,
in onze mond verstart het bidden,
doodskou gaat uit van onze hand
naar mens en dier en plant.

O God, wat zijn wij dwaas geweest,
dat we aan de vrijheid zo gewenden,
dat wij de vijand niet herkenden,
in opstand tegen U, het meest
in eigen hart en geest.

Vergeef het ons, raak ons weer aan
met levensadem, lente-tijding,
en doe met krachten ter bevrijding
ons hier in Christus' vrijheid staan.
God, laat ons niet vergaan.

Ad den Besten (Liedboek –
zingen en bidden in huis en kerk, 709)

De bijenhouder van Aleppo

TEKST: ANTJE KIEVIET

Cristy Lefteri schrijft in zachte taal een verhaal over een harde werkelijkheid. In *De bijenhouder van Aleppo* volgen we de Syrische Nuri en zijn blinde vrouw Afra op hun reis als vluchteling van Syrië naar de UK.

Het vraagt iets van je als lezer, om je in deze tijd, waarin we onze ogen en oren vol hebben van alle berichtgeving rondom het coronavirus, open te stellen voor een verhaal als dit. Toch is het wel een goed moment daarvoor, want juist nu we ons allemaal veel onmachtiger voelen dan meestal, ontstaat er misschien ook wel ruimte om de onzekerheid van het bestaan van vluchtelingen binnen te laten komen. In rustige, kalme woorden springt het verhaal heen en weer tussen goede herinneringen aan thuis, de intimiteit van een huwelijk, de verwarmende maar soms ook vervreemde gesprekken tussen de vluchtelingen onderling en het drama van

het moment. De kalmte van de woorden, die heftige gebeurtenissen beschrijven, onderstrepen de surrealistische wereld waarin Nuri en Afra zijn terecht gekomen. ‘Vluchtelingen’, ‘asielzoekers’ zijn een categorie mensen waar we onszelf niet toe rekenen. Dat is in ons hoofd een andere groep mensen, met een andere geschiedenis en andere gewoontes. Al lezend realiseer je je dat ook de vluchtelingen zelf nooit hadden gedacht dat zij tot die groep zouden horen. Ze hadden een ‘gewoon’ leven, met een baan, een familie en een land waar ze thuishoorden.

De bijenhouder van Aleppo is een boek dat makkelijk leest, maar het is geen makkelijk boek als je de tijd neemt om het langzaam te lezen en zinnen even vast te houden. “Ik staar naar het scherm en probeer te verzinnen wat ik schrijven zal: *Mustafa, ik denk dat het niet goed gaat met me. Ik heb geen dromen meer.*”

De bijenhouder van Aleppo; Christy Lefteri, Mozaiek, 2019, 335 pagina's. €20,99

Contactgegevens

PGA EN WIJKGEMEENTEN

Protestantse Gemeente
Alblasserdam

PGA

Algemene Kerkenraad

voorzitter: ds. R.W. van Mourik,
t 078-6454379;
e predikant.wijk1@kerkenpad.nl
scriba: Lenie van der Heide,
t 06-5188 9133;
e ak@kerkenpad.nl

College van kerkrentmeesters

voorzitter: Sjoerd Veerman
t 06-23974997
e sjv@xs4all.nl
secretaris: Peter van Buren
t 06-37318566
e secretariaat.cvka@gmail.com

College van diakenen

voorzitter: Matthijs van den Berg,
t 0651766252,
e mtjvdberg@gmail.com
Secretaris: Lenie van der Heide,
t 0651889133,
e diaconie@kerkenpad.nl

Heeft u vragen of hulp nodig?

Neem gerust contact met ons op of met één van uw wijkdiakenen.

Ledenadministratie

Chris Baas
t 078-6915470 of 06-36559460
e ledenadmin.hg@gmail.com

Colofon

Kerkmagazine *SPRKND* is een uitgave van de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Gemeente Alblasserdam en verschijnt 11 keer per jaar.

Oplage: 2.300

Vormgeving en druk Verloop drukkerij - Alblasserdam

Coverfoto mw. Cornelisse / Leny de Jong

Redactie Mark den Boer (hoofdredacteur), Rian Vogel, Dirk de Jong, Judith Versluis, Joke Veerman, Hans Klerk, Hans Visser, Antje Kieviet, ds. Hans van Walsum.

Emailadres redactie:

redactie@

pknalblasserdam.nl

Bezorging Het magazine wordt bezorgd op het huisadres van alle leden van de Protestantse Gemeente Alblasserdam.

Administratie bezorging

info@pknalblasserdam.nl

t 078-6917853

Wijkgemeenten

Grote Kerk

Bezoekadres: Cortgene 8, 2951 ED Alblasserdam
predikant: ds. R.W. van Mourik, Cortgene 6, 2951 ED Alblasserdam,
t 078-6454379
e predikant.wijk1@kerkenpad.nl
scriba: Paulus-Jan Kieviet, Polderstraat 112, 2952 AN Alblasserdam,
t 078-6912500,
e scriba.wijk1@kerkenpad.nl
De Damsteen, fam. den Hoed,
t 06-36031394,
e verenigingsgebouw@kerkenpad.nl

Ichthuskerk

Bezoekadres: Scheldeplein 2, 2953 EV Alblasserdam,
t 078-6915705
predikant: vacant
scriba: Altwin de Kruijf, Fop Smitsstraat 63, 2953 XD Alblasserdam,
t 06-42544468,
e scriba.wijk2@kerkenpad.nl

Ontmoetingskerk

Bezoekadres: Blokweerweg 75, 2954 PC Alblasserdam,
t 078-6919417
predikant: ds. J. van Walsum, Van Lennepstraat 23, 2951 TK Alblasserdam,
t 078-6452130 / 06-22912489,
e predikant@ontmoetingskerkalblasserdam.nl
scriba: Hennie van Tienhoven, Kraanbaan 128, 2951 JG Alblasserdam,
t 078-8880526,
e scriba@ontmoetingskerkalblasserdam.nl

Havenkerk

Bezoekadres: Ieplaan 9, 2951 CB Alblasserdam,
t 078 691 29 60
predikant: ds. B.C. van Wieren, Zeelt 64, 2954 BJ Alblasserdam,
t 078-6473783,
e predikant@havenkerk.nl (bereikbaar dinsdag t/m vrijdag)
scriba: Janny en Wout Wolters, Postbus 99, 2950 AB Alblasserdam
t 06 23966800 / 06 23415215,
e scriba@havenkerk.nl

Welkom in onze kerkdiensten

In verband met de maatregelen rond de corona-crisis worden momenteel geen kerkdiensten gehouden in de diverse kerkgebouwen en De Waard. Op de kopijdatum van dit nummer van SPRKND is nog niet te zeggen wanneer de diensten hervat kunnen worden. Wij hebben er daarom vanaf gezien in deze uitgave de kerkdiensten van de komende periode op te nemen. Voor de diverse online diensten, andere initiatieven en de meest actuele informatie verwijzen we u naar de Nieuwsbrieven van de wijkgemeenten of www.kerkenpad.nl.

De redactie

FOTO'S: HANS VAN WALSUM/YOUTUBE, JACCO APPELDOORN

Voor de diverse online diensten verwijzen we u naar de Nieuwsbrieven van de wijkgemeenten of www.kerkenpad.nl.

Bevrijding

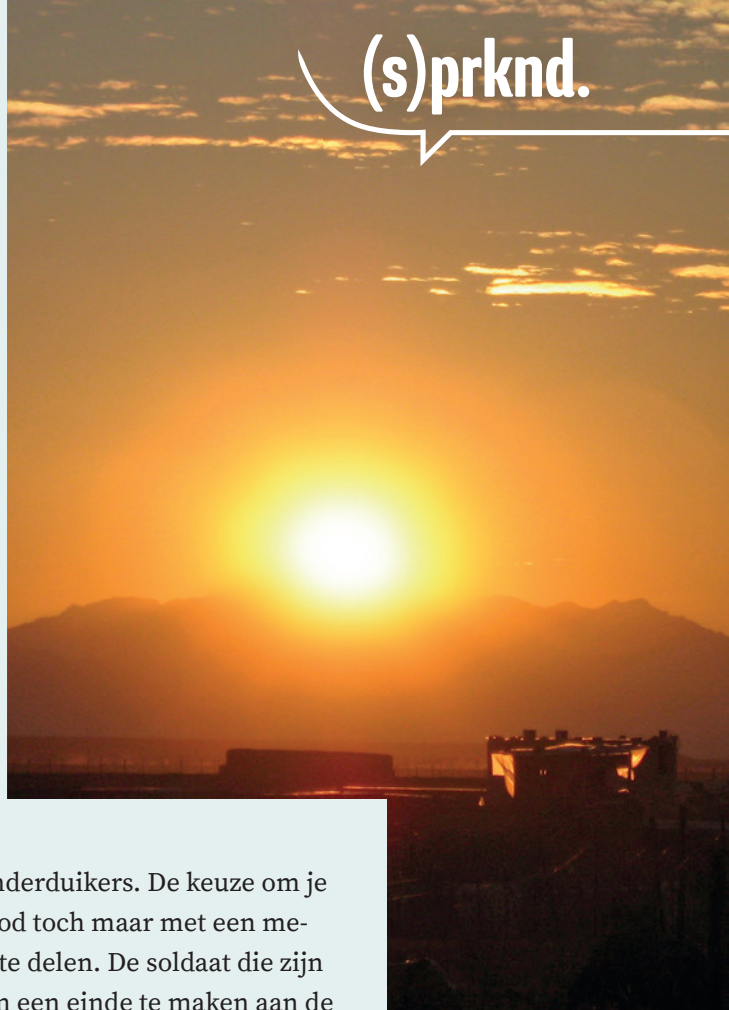
TEKST: DS. GERARD VAN DRIESTEN
(GEESTELIJK VERZORGER
KONINKLIJKE LANDMACHT,
GEMEENTELID ONTMOETINGSKERK)

Roger Waters bezingt in het lied 'Each Small Candle' wat hem het meeste beangstigt. Dat is niet de beul, de loop van een geweer, de donkere nacht of de dood. Nee, wat hem het meeste beangstigt is de blinde onverschilligheid van een genadeloze, gevoelloze wereld. In het kader van bezinning bezoek ik met militairen wel eens de Gedänkstätte Bergen-Belsen. Op die afschuwelijke plek, waar ik niet graag kom, ook al is er nu niets meer te zien, kan ik niet veel met de gedachte van Rutger Bregman dat de meeste mensen eigenlijk wel deugen. Juist daar dringt zich het besef op van waar wij mensen onder omstandigheden toe in staat zijn. Gelukkig zijn er ook talloze inspirerende verhalen van kwetsbare bewogenheid. De riskante keuze om een schuilplaats te

bieden aan onderduikers. De keuze om je schamele brood toch maar met een medegevangene te delen. De soldaat die zijn leven inzet om een einde te maken aan de bezetting.

Een groot verlies in oorlog of daarna is misschien wel dat we onszelf verliezen waar we de ander niet meer zien staan (Levinas). Juist in het verantwoordelijkheid dragen voor elkaar zit het geheim van het leven (Marcus 8:35). Ik geloof dat wij mensen (te beginnen bij mijzelf) het nodig hebben dat we geleid worden door het goede. Iets buiten ons, dat ons dagelijks in de goede richting zet. Misschien met een klein gebedje: 'Heer, geef vandaag dat de ander mij iets kan schelen, zoals U geeft om ons'. Zonder dit wordt een vrije wereld kil.

(s)prknd.

Geleid door
het goede

GEZET IN JUISTE
RICHTING

HEEFT U VRAGEN OF WILT U REAGEREN OP
HET MAGAZINE? MAIL DAN NAAR
REDACTIE@PKNALBLASSERDAM.NL

WIJK